

Buldan (Denizli) Kırsal Mimarlık Envanteri 2003

Nadide SEÇKİN*/ Ayten ERDEM*/ Dilek MAŞALI*

ANAHTAR SÖZCÜKLER/ KEYWORDS

Buldan, kırsal mimarlık, kerpiç yapı, taş yapı, hımsız yapı, bağ evi, ayazlık/ yarı açık mekân

Buldan, rural architecture, mud-brick building, stone building, "hımsız" building, orchard house, semi-open space

ÖZET/ SUMMARY

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından yürütülen Türkiye Kültür Envanteri Pilot Projesi kapsamındaki "Buldan (Denizli) Kırsal Mimarlık Envanteri"nin ikinci dönem alan çalışması 1-15 Eylül 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 15 gün süren alan çalışmasında, kent yerleşmesinin çevresinde bulunan bağlar bölgesindeki envanter çalışmaları tamamlanmış, ayrıca Karaköy ile Çamköy yerleşmeleri belgelenmiştir.

Buldan kırsal mimarlık envanteri, 2001-2002 yılları arasında gerçekleştirilen Birecik-Suruç (Şanlıurfa) kırsal mimarlık envanteri çalışmasının Batı Anadolu'daki bir alanda da örneklenerek yaygınlaştırılması amacıyla yapılmıştır. Envanter çalışmasında özgün yapıların ve yerleşme biçimlerinin özellikleri ve günümüzdeki durumları, kırsal mimarlık için geliştirilmiş olan "yerleşme" ve "yapı" envanteri formları kullanılarak saptanmıştır.

Çalışma bölgesi içindeki yerleşmeler farklı mimari özelliklere sahiptir. Akarsu vadilerinde, ovalarda, yamaçalarda ve tepelerde konumlanmış olan bağ evleri arazi özelliklerine bağlı olarak kısmen farklılaşmakla birlikte genelde benzer mimari özellikler taşımaktadır. Çalışılan köy yerleşmelerindeki evler ise hem birbirlerinden hem de bağ evlerinden farklı mimari niteliklere sahiptir. Bağ evleri kapalı ve yarı açık mekânlardan oluşan iki katlı, taş duvarlı ve

The second stage of the "Denizli - Buldan Rural Architectural Inventory," studies which are part of the Turkish Cultural Inventory Pilot Project run by the Turkish Academy of Sciences, was carried out during September 1-15, 2003. The work in the field for the inventory project lasted for 15 days, the study of the orchard region in the vicinity of the urban settlement was completed and the settlements of Karaköy and Çamköy were also documented.

The Buldan Rural Architecture Inventory in western Anatolian region was carried out to test the applicability of the results of the Birecik-Suruç (Şanlıurfa) rural architecture inventory work that was carried out in 2001-2002. The documentary files cover both the authentic, as well as revised features of the building, also noting the use of space and the style of preservation. The "settlement" and "building" inventory forms that have been developed for rural architecture were used for the inventory.

The settlements in the fieldwork region have different architectural characteristics. The orchard houses that have been built in the valleys in which there is water run-off, in the meadows, on the slopes and on the hills have architectural characteristics that generally resemble each other but are partially different because of the nature of the land. The houses in the two villages have architectural characteristics that differentiate them from the orchard houses. It was ascertained that while the orchard houses were two-

* Doç. Dr. Nadide SEÇKİN (Proje Yürütücüsü); Dr. Ayten ERDEM (Proje Yürütücü Yardımcısı); Mimar Dilek MAŞALI / Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) Mimarlık Fakültesi, Beşiktaş İSTANBUL

ahşap taşıyıcılı yapılar iken, köy evlerinin birbirine eklenilen birimlerden oluşan tek katlı, düz damlı kerpiç yapılar ya da iki katlı, kırma çatılı taş yapılar oldukları görülmektedir.

Bu çalışma sırasında, geleneksel mimarinin sürekliliğini ne ölçüde koruduğu ve tahrip nedenleri de gözlemlenmeye çalışılmıştır. Tahribatin en önemli nedeni, kent için yapılan imar planlarının bağ bölgelerindeki geleneksel dokuyu ve yaşamı göz ardı ederek bu bölgelerde ifraza ve büyük kütleli yüksek yapılara izin vermesidir. Sosyal yaşam biçiminin değişmesi ve bölgenin deprem kuşağında bulunması da geleneksel yapıları tahrip eden diğer nedenlerdir. Bazı bağlarda ve özellikle Çamköy'de geleneksel yapıların depremden dolayı kısmen oturulamaz duruma geldiği görülmüştür.

Buldan kırsal mimarlık envanterinin 2002 ve 2003 yıllarında gerçekleştirilen ve toplam 25 gün süren alan çalışmasında kent yerleşmesinin çevresini saran 10 adet bağ yerleşmesi ile 2 köy yerleşmesi belgelenmiştir. Pilot proje kapsamındaki bu kırsal mimarlık envanter çalışmasının 2004 yılında tamamlanması amaçlanmaktadır.

GİRİŞ

Türkiye Bilimler Akademisi'nin (TÜBA) gerçekleştirmeyi planladığı "Türkiye Kültür Envanteri" pilot projesi kapsamında, Denizli ili Buldan ilçesi kırsal mimarlık envanteri alan çalışmasının ikinci dönemi 1-15 Eylül 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 2002 yılında başlatılan bu çalışmanın amacı, adı geçen bölgedeki verileri saptamak ve ülke genelinde hedeflenen kırsal mimarlık belgeleme sisteminin oluşturulmasına katkıda bulunmaktır.

Çalışma grubu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Doç. Dr. Nadide Seçkin (yürütücü), Dr. Ayten Erdem (yürütücü yardımcısı), yüksek lisans öğrencisi Mimar Dilek Maşalı ile mimarlık lisans öğrencileri Ferdi Seymen ve Özgür Pamukçu'dan oluşmaktadır¹.

Buldan kırsal mimarlık envanterinin ikinci döneminde öncelikle, bağlar bölgesinin envanter çalışmaları tamamlanmıştır. Aşağı Vakıf, Karadere², Saçyazı, Tekke, Koçaz/ Koçyazı, Çağış ve Çekirdeksiz bağlarında yapılan belgelemenin ardından Buldan'ın köy yerleşmelerinde çalışılmıştır. Köy yerleşmelerine, Buldan ilçe merkezine en uzak köy olan ve özgün niteliklerini önemli ölçüde koruyan Karaköy (Yukarı Mahalle, Merkez ve Aşağı Mahalle) ile Çamköy'den başlanmıştır. (lev. 1: şek. 1). Buldan merkez yerleş-

stori, stone walled, timber load bearing buildings made up of closed and half open spaces, the village houses were one-storied, flat-roofed adobe buildings of units added to one another, or two-storied, hip-roofed stone buildings.

During this study some observations were made both on the duration of traditional architecture and also on the reasons for the loss of it. The most important reason for destruction is that the city development plan, which ignored the traditional lifestyle and settlement pattern in the rural regions, allowed for allocations in this region and massive high buildings. Changing form of social life and the region being in an earthquake zone are also reason for the neglect and destruction of traditional buildings. In some orchards and especially in Çamköy it was observed that some of the traditional buildings had reached the stage where they could no longer be inhabited because of earthquake damage.

In the study for the Buldan rural architecture inventory that lasted a total of 25 days in 2002 and 2003, 10 orchard areas that surround the urban settlement and two village settlements were documented. The goal is to complete the work of the rural architecture inventory work in 2004 as part of the pilot project.

mesinin çevresinde yer alan bağların farklı topografik özellikler taşıması, 5-10 dönüm büyüklüğündeki araziler içinde yer alan bağ evlerine yaya olarak ulaşımın zorluğu ve güncel olmayan 1/5000 ölçekli haritaları kullanma zorunluluğu gibi nedenlerden dolayı bağlar bölgesindeki belgeleme çalışmaları uzun sürede tamamlanabilmiştir.

Buldan kırsal mimarlık envanteri alan çalışmasında konaklama giderleri Denizli Valiliği ve Buldan Kaymakamlığı tarafından karşılanmıştır. Ayrıca, alan çalışması sırasında Buldan Doğal Hayatı ve Kültürünü Koruma Derneği, Buldan Belediyesi ile Buldan Tapu ve Kadastro Müdürlüğü yetkilileri de çeşitli aşamalarda projeye katkıda bulunmuşlardır.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ VE BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

YÖNTEM

2003 yılı Buldan kırsal mimarlık envanteri çalışmasında 2002 yılında olduğu gibi yazıyla, fotoğrafla, çizimle ve küresel konum belirleme (GPS/ Global Positioning System) aleti ile olmak üzere dört farklı türde belgeleme yapılmıştır.

Yazılı belgeleme

Yazılı belgelemede, TÜBA-TÜKSEK Türkiye Kültür Envanteri Pilot Projesi için önceden hazırlanmış olan yerleşme ve anıt envanteri formları kullanılmıştır. 2003 yılı çalışma döneminde envanter çalışmasının yapıldığı bağ bölgeleri ile köy yerleşmelerinde 7'si yerleşme envanteri, 183'ü adı geçen bu yerleşmelerdeki geleneksel yapılar için yapı envanteri olmak üzere toplam 190 adet envanter hazırlanmıştır. Ayrıca, bir alan günlüğü tutularak her gün yapılan işler ve görüşmeler not edilmiştir.

Fotoğrafla belgeleme

Fotoğrafla belgelemede, 470 adet siyah-beyaz fotoğraf ve 290 adet renkli saydam çekilmiştir. Bağ yerleşmelerinin vadiler içinde ya da yamaç ve tepelerde konumlandığı durumlarda, fotoğrafla belgelemede farklı uygulamalar kaçınılmaz olmuştur. Vadi içinde yer alan bağlarda yakın çevrenin, yamaç ve tepelerde yer alan bağlarda ise bağ yerleşmesinin genel görünümü siyah-beyaz fotoğraf ile belgelenmiştir. Bu tür belgelemenin büyük bölümünü oluşturan bağ evleri, genel görünümü ve varsa özgün nitelikli mimari elemanları ile belgelenmiştir.

Köy yerleşmelerinden Karaköy'de, özellikle köyün Yukarı ve Aşağı mahallelerinde bulunan ve mahalle merkezlerine çok uzak konumda olan yapı gruplarına, ulaşımın güçlüğü ve zamanın sınırlı olması nedeniyle gidilememiş, bu nitelikteki yapı gruplarının fotoğrafları ancak uzaktan teleobjektif ile çekilmiştir. Yerleşmeler içinde bulunan yol, meydan, çeşme, anıt ağaç ve ağaç grubu gibi doku bileşenleri ile sosyal yaşama ilişkin eylemler de siyah-beyaz fotoğrafla belgelenmiştir. Bu çalışma kapsamında renkli saydam, siyah-beyaz fotoğraf kadar sıklıkla değil, sadece özgün niteliklerini koruyan çevre ve mimari öğeler için kullanılmıştır. Alan araştırması sırasında çekilen siyah-beyaz fotoğraf ve saydamlar numaralandırılmış, gerekli notlarla birlikte listelenmiş ve harita üzerinde çekim yönleri ile belirtmeye çalışılmıştır. Bu çalışma sonrasında tüm görsel malzeme sınıflandırılmış, bağları ve alt başlık olarak bağ evlerini esas alan bir dosyalama sistemi içinde arşivlenmiş ve kullanıma hazır hale getirilmiştir.

Çizimle belgeleme

Bu tür belgelemede, içine girilebilen yapıların ölçülü plan krokileri çizilmiştir. İçine girilemeyen yapılarda ise büyüklükler açısından bir genelleme yapabilmek için çoğu kez sadece dış ölçüler alınmış, planlar hakkında fikir verebilecek veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, harabe halinde bulunan bağ evlerinin de plan şemaları incelenerek geleneksel olanın sürekliliği araştırılmaya çalışılmıştır. 2003 yılı çalışması kapsamında, 7 adet bağ yerleşmesinde 106 adet,

2 köy yerleşmesinde ise 77 adet envanter formu hazırlanmış, toplam 48 adet evin ölçülü plan krokisi çizilmiştir.

GPS aleti ile belgeleme

Buldan'da bağlar bölgesinin farklı ölçeklerde haritaları elde edilebilmiş, Vakıf bölgesinde 1/1000, diğer bağlarda 1/5000 ölçekli paftalardan yararlanılmış olup çalışma kapsamında, adı geçen bu haritalar dijital ortamda yeniden çizilerek kullanılmıştır. Coğrafi konum açısından yerleşme ve yapıların koordinatları GPS aleti kullanılarak belirlenmiş ve envanter formlarına kaydedilmiştir. Çalışma bölgesinde yerleşmeler için merkez kabul edilebilecek ve tanımlanabilecek yerlerde, çeşme ve anıt ağaç gruplarının buldukları yerlerde, meydanlarda, yol ayrımlarında ve bağ evlerinde GPS aleti ile ölçüm yapılmıştır. Ancak, vadi içlerinde ve büyük ağaçların çevresinde ölçüm yapabilmek her zaman mümkün olamamış; zaman zaman öğeden uzaklaşarak ölçüm yapılması gerekmiştir. Bazı yerlerde GPS aleti yetersiz kaldığı için, bazı yerlerde de yapı gruplarına gidilemediği için coğrafi konum belirlemesi yapılamamıştır.

Alan araştırması sırasında Buldan kırsal mimarlık envanteri kapsamında elde edilen veriler, 2002 yılı Birecik ve Suruç kırsal mimarlık envanterinde (Akın ve Akın 2002) belirlenen grup başlıklarında değerlendirilmeye çalışılmıştır.

AYRINTILI ANLATIM

Araştırma bölgesinin genel özellikleri

Kırsal mimarlık envanteri çalışmasının ilk bölümünü kapsayan bağlar bölgesi, Buldan merkez yerleşmesinin çevresinde konumlanmaktadır. Buldan bağlarından Haydar, Karadere (Meskan bölgesi), Çağış, Koçaz, Saçyazı ve Tekke bağları denizden yüksekliği 900 m'ye ulaşan tepelerde, Vakıf, Karadere ve Çekirdersiz bağları ise deniz seviyesine göre ortalama 450 m yükseklikte olan daha az eğimli bölgeler ile vadi yamaçlarında yer almaktadır (lev. 2: şek. 2).

Bağların büyük bölümü metamorfik temele ait gnayslar üzerinde yer almaktadır. Ancak, yerleşmenin güneyindeki Karadere bağlarının bir bölümü ile Çağış bağlarında Miyosen yaşlı çökel kayaları ile kili kireçtaşı görülmektedir (Yalçın ve Gürpınar 2003: 3). Ayrıca, Saçyazı bölgesinde kuvars damarlı mikasist türü kayalar vardır. Bölgede yerleşmeleri etkileyecek konumda bulunan ve kuzeybatı-güneydoğu, güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanan fay hatları, genelde arazinin farklı oluşumlarının sınırları ile çakışmaktadır. Fay hatları arazide belirgin olarak izlenebilmektedir³.

Çalışma kapsamında incelenen köylerin jeolojik yapısı hakkında bilgi edinilememiştir. Karaköy yerleş-

mesinin arazi yapısı birbirlerinden uzak konumdaki mahallelerde farklılık göstermektedir. Karaköy, Merkez Mahallesi, yerleşmenin ortasından geçen yolun iki yanındaki yamaçlarda, Yukarı ve Aşağı mahalleler ise daha az eğimli alanlarda konumlanmıştır. Çamköy yerleşmesi, tepe üzerinde bulunan küçük bir yerleşmedir (lev. 3: şek. 3). Çamköy yerleşmesinin ortasından geçen ana yol zeminindeki çatlak ise bir fay hattı ile ilişkili olmalıdır.

Yerleşme biçimleri

Buldan kırsal mimarlık envanteri kapsamında farklı yerleşim biçimleri ile karşılaşmıştır. Geniş bağlar içinde yer alan geleneksel bağ evleri genelde seyrek bir doku oluşturmaktadır. Bağların kent merkezine yakın kısımlarında ise evlerin birbirlerine çok yakın olarak konumlandığı ve dokunun yoğunlaştığı görülmektedir⁴.

Bağlar bölgesinde, doğal eğime uygun olarak setler halinde düzenlenmiş alanlarda, üzüm bağlarının yanı sıra çeşitli meyve bahçeleri de bulunmaktadır. Farklı büyüklükteki bağlar arazi olanaklarına bağlı olarak değerlendirilmektedir. Çok dik yamaçlarda yer alan bağlar ile arazisi küçük olan bağlarda aile içi tüketime yetecek miktarda, geniş araziler içindeki büyük bağlarda ise gelir getirici miktarda üretim yapılmaktadır. Düz, hafif engebeli, akarsu taraçası ve vadisi, yamaç ve tepe gibi çok çeşitli yüzey şekillerine sahip arazilere yerleşmiş farklı büyüklükteki bağlarda yer alan evler bu çeşitliliğe koşut olarak biçimlenmiştir. Envanter kapsamına alınan bağ evlerinin bağlara göre sayısal dağılımı lev. 18: şek. 13'te gösterilmektedir. Bu grafikte görüldüğü üzere, incelenen bağ evlerinin %40'ı, başka bir deyişle 106 bağ evinden 75'i Karadere'de bulunmaktadır.

Genellikle kullanılmayan ya da yıl içinde çok kısa süre kullanılan bağ evleri bakımsız durumdadır. Ayrıca, kent merkezine yakın yerlerde, müdahale edilerek kısmen değiştirilmiş bağ evlerine ve çevreye uyumsuz çok katlı betonarme yapılara da rastlanmaktadır.

Köy yerleşmelerinden Karaköy'ün merkezinde, Yukarı ve Aşağı mahallelerinin merkezlerinde ve Çamköy'de toplu yerleşim biçimi görülmektedir. Yaklaşık 1250 nüfuslu ve 350 haneli olan Karaköy5 büyük, 122 nüfuslu ve 74 haneli Çamköy6 ise orta büyüklükte bir yerleşme olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, Karaköy'ün farklılık gösteren arazisi üzerinde merkezden ve birbirlerinden uzak olarak konumlanmış bir ailelik yerleşme birimlerine de rastlanmaktadır.

Köy yerleşmelerinde de bağ evlerine rastlanmış, yol üzerindeki birkaç bağ evi (env. no: L21C011.009; L21C011.010) örnek olarak çalışma kapsamına alınmıştır (lev. 17: res. 54, 56).

Konut biçimleri

Buldan'da 2002 yılında başlatılan kırsal mimarlık envanteri çalışmasında, kırsal yerleşme biçimlerinin

saptanmasına olduğu kadar "Türkiye Kırsal Konut Tipleri Haritası"nın oluşumuna katkı sağlanması da hedeflenmiş; elde edilen veriler bu bağlamda değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle alan çalışması kapsamında, envanter formlarının hazırlanmasının yanı sıra yapıların plan şemaları da incelenmiştir. Ayrıca, bağ evlerinin kullanıldığı mevsimde gerçekleştirilen 2003 yılı alan çalışması sırasında, söz konusu evlerde yaşayan kişilerden, bağlardaki yaşam biçimine ilişkin bilgiler edinilmiştir.

Geniş araziler içinde yer alan bağ evleri, genelde yoldan kolay ulaşılacak ve kendi bahçelerine hâkim olacak bir konumdadır. Bazı bağlarda aile bireylerinin, aynı parsel ya da bağ içinde tanımlanabilir bir mekân oluşturma kaygısı olmaksızın yerleştirilmiş ayrı evlere ve ek yapılara sahip oldukları görülmektedir. Bu örneklerde, birbirlerine yakın konumlanan evler arasında bahçe duvarı ya da benzeri başka bir ayırıcı eleman kullanılmamıştır.

Genellikle iki katlı olan bağ evlerinin (lev. 18: şek. 14) zemin katları, çoğu kez ocağı olan kapalı bir mekân/mutfak ile bu mekânın önünde yine ocağı olan bir yarı açık mekândan oluşmaktadır. Bu mekânların yanı sıra ahır, depo gibi mahaller de bazen bu katta bulunmakta ya da asıl yapıya bitişik veya ayrı ek yapılar olarak bahçe içinde yer almaktadır. Asıl yaşama alanı olarak kullanılan üst katlarda ise ocaklı bir oda ile bu odanın önünde yine ocağı bulunan, yarı açık bir ayazlık mahalli yer almaktadır. Ayazlık mahallinin, özellikle eski tarihli örneklerde, bağ evinin vazgeçilmez bir plan ögesi olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışma bölgesinde karşılaşılan bağ evlerini, ayazlıklı (açık sofalı) ve ayazlıksız tipler olarak gruplandırmak mümkündür (bkz. lev. 8). Ayazlıklı bağ evleri, tek odalı ve tek ayazlıklı, tek odalı ve birbirine bağlantılı iki ayazlıklı, iki odalı ve tek ayazlıklı ya da ayazlığı ana yapıdan ayrı konumlanmış olan örneklerle çeşitlenmektedir. Bazı yapıların ayazlık mahallinde çıkma bulunmaktadır. Ayazlıklı evler genellikle Vakıf, Bulak, Haydar ve Karadere (örnekler için bkz. lev. 4, 6-7) bağlarında yoğunlaşmaktadır.

Ayazlıksız bağ evleri, genellikle tek katlı yapılar olup bir veya yan yana konumlanmış iki odadan oluşan plan şemasına sahiptir. Az sayıdaki iki katlı örnekte, bazen üst kattaki oda bir çıkma ile dışa açılmaktadır. Ayazlıksız bağ evleri arasında kent evlerine benzer plan şemasında, kapalı sofalı olarak tanımlanabilecek birkaç örnek de vardır. Bu tip evlerin asıl yaşam katlarında, iki odanın arasında sofa ve ayrıca hela bulunmaktadır. Bu örneklerde çıkma, açık (balkon) ya da kapalı olarak sofanın önünde yer almaktadır. Ayazlıksız evlere Kestane Deresi, Tekke, Saçyazı, Koçaz, Çağış ve Çekirdeksiz (örnekler için bkz. lev. 4-5) bağlarında daha çok rastlanmaktadır. Geniş bir bölgeye yayılan Karadere bağlarında ise ayazlıklı evlerin yanı sıra ayazlıksız evler de bulunmaktadır (bkz. lev. 6-7).

Bağ evlerinin plan şemasını taş duvar kullanımı ile ilişkili olarak değerlendirmek de mümkündür. Bu tip değerlendirmede, üç cephenin taş duvarla, ön cephenin ahşap çatkılı duvarla inşa edildiği örneklerle daha çok rastlanmaktadır (Seçkin ve Erdem 2003: 151, lev. 57).

Buldan'ın kuzeyinde, ilçe merkezine uzak konumda yer alan köylerden biri olan Karaköy aynı zamanda ilçenin en büyük köy yerleşmesidir. Karaköy'ün Yukarı, Merkez ve Aşağı mahallelerinde kerpiç ve taş malzeme ile yapılmış tek katlı, düz/ kara damlı evler bulunmaktadır. Çoğunda artık oturulmayan kerpiç evlerin başlangıçta tek oda ve buna bitişik ahır/ samanlık gibi ek yapılardan oluştuğu, ancak zaman içinde ilk yapıya, ihtiyaca göre yeni oda birimleri eklenerek yapının büyütüldüğü saptanmıştır. Bu tip yapı gruplarında, ev girişleri cepheden içeriye çekilerek belirginleştirilmiştir. Büyük açıklıklı oda ve ahır mekânlarının ortasında, çoğu kez doğal biçimiyle kullanılan ahşap dikme/ dikmeler tavan kirişlemesini desteklemektedir (lev. 9: res. 5). Karaköy'de, toprak damlı evlerin yanı sıra kırma çatılı ve taş duvarlı evlere de rastlanmaktadır. Taş duvarlı evler bazen tek katlı ya da yükseltilmiş tek katlı, bazen de arazi eğiminden yararlanılarak kısmen iki katlı olarak yapılmışlardır. Genellikle iki odalı olan bu evlerde sofa, iki odanın arasında veya önünde yer almaktadır. Sofanın, odaların önünde yer aldığı durumlarda, bazen kapalı, bazen direklikli/ açık sofalı olarak tasarlandığı görülmektedir⁷.

Çamköy'de, genelde iki katlı taş yapılar bulunmaktadır. Bitişik ya da ayrı düzende olan bu evler, iki odalı ve kapalı sofalı plan şemasına sahiptir. Kırma çatı ile örtülü evlere bitişik olarak konumlanmış ek yapılar düz/ kara damlıdır. Çamköy'de iki katlı taş evlerin yanı sıra Karaköy'de görüldüğü gibi, tek katlı kerpiç evler de mevcuttur.

Ek yapılar

Buldan çevresindeki bağlarda etkin yaşam biçiminin bağcılığa dayandığı söylenebilir. Bu yaşam biçimine bağlı olarak bağ evlerinde pekmez ocağı, şıralık ve daldırmalık şeklinde isimlendirilen eklentiler görülmektedir. Genellikle dikdörtgen planlı olan şıralıklar ile daire planlı daldırma tekneleri, bağ evlerinin ön ya da yan cephesinde, yapıya bitişik olarak ve kullanım sırasına uygun biçimde konumlanmıştır. Karadere ve Çekirdeksiz gibi geniş arazili bağlarda, evlerden ayrı olarak bir ağacın altına yerleştirilmiş büyük boyutlu şıralıklara ve daldırmalıklara da rastlanmaktadır.

Vakıf, Bulak, Kestane Deresi gibi daha küçük alanlı bağların bulunduğu bölgelerde bağcılığın yanı sıra hayvancılık da yapılmaktadır. Bu nedenle bazı bağlarda, bağ evlerine bitişik ya da ayrı konumda olan taş duvarlı, sundurma çatılı ahır, ağıl ve kümesler de

bulunmaktadır.

Yamaç ve vadilerdeki bağlarda yağmur suyu depolamak için yapılmış depo ve havuzlar görülmektedir. Ancak, yüksek tepelerde yer alan ve üretimin susuz olarak yapıldığı bağlarda depo ve havuz gibi birimlere rastlanmamaktadır. Bu bölgelerdeki bağlarda içme suyu, çoğu hayrat olan çeşmelerden sağlanmaktadır. Hayrat çeşmeleri yol üzerinde ya da yol ayrımında, çoğu kez büyük ağaçların altındaki ferah ve gölgeli mekânlarda yer almaktadır (lev. 15: res. 34). Ayrıca, bağların çevre duvarları üzerinde, bahçe girişinin yakınında da hayrat çeşmeleri görülmektedir.

Karaköy ve Çamköy'de ek yapılar, mutfak, ahır, ağıl, arı damı, samanlık, depo ve benzeri birimlerden oluşmaktadır. Mutfak, arı damı gibi yapılar bazen üç tarafı taş duvarla çevrili, önü açık mekânlar şeklindedir. Bu ek yapıların niteliğine bakıldığında, Karaköy ve Çamköy'de hayvancılığın önemli bir geçim kaynağı olduğu söylenebilir.

Diğer yapılar

Bağlar bölgesinde, bağ evlerinin yanı sıra farklı işlevli yapılara da rastlanmaktadır. Aşağı Haydar'da, Buldan Göğüs Hastalıkları Hastahanesi, hastanenin arka bahçesinde de yeni yapılmış tek katlı bir mescit yer almakta, Çekirdeksiz bağlarında ise (Buldan - Sarayköy yolu üzerinde) maden suyu ve dokuma fabrikaları bulunmaktadır.

Köy yerleşmelerinden Karaköy'de bir sağlık ocağı, bir ilkokul ve dört cami, Çamköy'de ise bir ilkokul ile bir cami mevcuttur.

Yapım teknolojileri ve malzemeleri

Geniş araziler içinde yer alan bağ evleri, yığma sistemde inşa edilmiş taş ve ahşap malzemeli yapılarıdır. İki katlı olan bu evlerin alt katlarında ahşap hatıllı taş duvarlı kârgir⁸ yığma, üst katlarında ise kârgir yığma ve ahşap çatkılı yapım sistemi birlikte kullanılmıştır. Taş duvarlar ile ahşap taşıyıcılı ya da tuğla duvarların birleşme yerinde geçmeli bir detay uygulanmamıştır. Her iki katta da kapalı mekânın/ odanın en az bir duvarı taştır. Ayazlığın oda cephesi, kârgir duvarlı birkaç örnek dışında, ahşap taşıyıcılı, bağdadı sıvalı duvardır, bahçe cephesi ise ahşap korkuluklu ve aralarında yer yer kafes bulunan ahşap dikmelerle oluşturulmuştur. Ayazlık mahallini, zemin katta taş duvarlar ve ahşap dikmeler taşımaktadır. Ayazlığa çıkan merdiven genellikle ahşaptır.

Ayazlıksız bağ evleri arasında, dört cephesi de taş duvarlı olanların sayısı daha çoktur. Yakın tarihli bazı örneklerde taş malzeme yerine tuğla malzeme kullanıldığı da görülmektedir. Üç cephesi taş duvarlı olan evlerde ön cephe ahşap taşıyıcılı, dikmelerin üzeri bağdadı sıvalı ya da ahşap kaplamalıdır. Ahşap taşıyıcılı duvarların sac malzeme ile kaplandığı yapılara da rastlanmaktadır. Çıkması olan bağ evlerinde

çıkımlar genellikle ahşap duvarlı cephede yapılmıştır; çıkmanın taş duvarlı cephede yer aldığı örnekler de bulunmaktadır.

Bağ evlerinin yapımında genellikle yakın çevredeki taşlar kullanılmıştır, bunlar arasında killi kireçtaşı, marn, çakıl taşı, şist, traverten ve kum taşları ile gnays, feldispat ve kayrak taşı gibi çok çeşitli türler bulunmaktadır. Bağ evlerinin dikme, giriş, döşeme kaplaması, pencere, kapı gibi ahşap kısımlarında Acıpayam çamı kullanılmıştır. Zemin kat döşemele-ri, Sarıçam Mevkiinden getirilen toprağın kullanıldığı harç ile sıvanmıştır. Taş duvarların dış yüzleri sıvasız bırakılmış olup bu duvarların iç yüzleri ile ahşap çatıklı duvarların iç ve dış yüzleri kırıklı çamur sıva ile kaplanmıştır. Bağ evlerinde taş duvar işçiliğinin özenli olduğu, ancak ahşap işçiliğinde aynı özenin söz konusu olmadığı görülmektedir.

Bağ evlerinin tamamına yakın kısmında pencereler doğramasızdır. Pencerelerde bazen ahşap kapak ya da somya yayından oluşturulmuş kafes bulunmaktadır. Bu evler genellikle kırma çatı ile örtülmüş olup beşik çatılı evlere de rastlanmaktadır.

Köy yerleşmelerinde düz damlı, tek katlı evlerin beden duvarları kerpiç ya da taş malzeme ile yapılmıştır. Taş duvarlı evler, kerpiç evlerden sonraki uygulamalardır. Büyük bir mekânın ortasında, bazen de kerpiç duvarın hemen önünde yer alan, meşe ağacından yapılmış dikmeler tavan kirişlemesini desteklemektedir. Yapıların üstünü örten düz dam, meşe tavan kirişlerinin⁹ üzerine sırasıyla meşe mertek, meşe yarma ve meşe dallarının kafes oluşturacak şekilde üst üste yerleştirilmesi ve dalların üzerine 20 cm kalınlığında killi toprak "geren" serilmesi ile oluşturulmakta; bu toprak örtü "loğ taşı/ yungu" ile sıkıştırılarak geçirimsiz hale getirilmektedir.

Buldan kırsal mimarlık örneklerinde cephesi bezemeli yapılar çok azdır. Bu yapılarda, sac kaplamalı yüzeylerin bitişlerinde oymalı motiflerle bezeme yapılmıştır. Ay-yıldız motifli bir bezeme, Karaköy merkezinde Ahmet - Sultan Kocaman evinin (env. no: L21C011.012) taş duvarında görülmektedir.

Toplumsal veriler

Çalışma kapsamında edinilen bilgilerden yörede, yurt dışına ve büyük kentlere göçlerin yaşandığı ve bu nedenle geleneksel yaşam biçiminin kısmen değiştiği anlaşılmaktadır. Eski sahibinin ismiyle tanıyan bazı evler dışında, sahiplerinin meslekleri, lakapları ya da sahiplerinin gittikleri ülke ismiyle anılan evler de mevcuttur.

Gündelik yaşam

Bağ evlerinde bağcılığın yanı sıra özellikle kadınlar tarafından dokumacılık ve dokumacılıkla ilgili "koza"¹⁰, "givi"¹¹ ve benzeri işler yapılmaktadır (lev. 16: res. 42). Bu evlerde geleneksel ahşap el tezgâh-

larının yanı sıra demir el tezgâhlarında da dokuma yapılmaktadır. Bu dokumalarda halen kök boyası kullanıldığı belirtilmiştir. Daha kapsamlı üretim yapan ailelerin atölyelerinde ise motorlu dokuma tezgâhlarında seri üretim söz konusudur. Vakıf ve Haydar bağlarında yeni yapılmış büyük dokuma atölyeleri bulunmaktadır. Bağcılığın ve dokumacılığın artı ürünü, genellikle mevsim dışı dönemlerde bağ evlerinin kapalı mekânlarında saklanmaktadır.

Karaköy'deki dokumacılık, evlerdeki el tezgâhlarında devam etmektedir. Bölgede su kaynaklarının yetersizliği nedeniyle genellikle tütün ekimi yapılmaktadır. Halkın geçim kaynakları arasında, boya hammaddesi olarak kullanılan meşe palamudunun toplanıp satılması da vardır. Evlerin küçük bahçelerinde sadece ailenin bazı gereksinimlerini karşılayacak miktarda sebze ekimi yapılabilmektedir. Ayrıca, mevsimlik işçi olarak Sarayköy'e pamuk toplamaya, Alaşehir'e üzüm kesmeye de gidilmektedir. Çamköy halkı ise genellikle ormanla ilgili işlerde çalışmaktadır.

Ekonomik yaşama ilişkin veriler

Haydar, Kestane Deresi ve benzeri eğimli arazide kademelendirilmiş alanlardaki üzüm bağlarında genellikle susuz üretim, diğer bağlarda ise sulamalı üretim yapılmaktadır. Günümüzde, bağlar bölgesinde hayvancılık yok denecek kadar azalmıştır. Karadere'nin Gölbaşı gibi bazı mevkilerinde süt ve süt ürünleri ile ilgili üretim yapılmaktadır.

Değişim

Bağ evleri, geçmişte nisan-ekim arası dönemde kullanılırken günümüzde sadece bağ bozumu dönemi olan ağustos sonu - ekim başı arasındaki kısa dönemde kullanılmaktadır. Bu durum, bağ evlerinin uzun zaman boş ve bakımsız kalarak harap olmasına ya da sadece depo olarak kullanılmasına neden olmaktadır. Ayrıca, bağ evinde yaşamın günümüzde tercih edilmemesinden dolayı da bağ evleri önemini kaybetmekte ve özensiz müdahalelerle özgünlüklerini yitirmektedir. Bağ evlerine yapılan bu müdahaleler özellikle ayazlığın kapatılması, kaldırılması ya da özgün malzemenin dışında tuğla, briket gibi malzemelerle onarım yapılması şeklinde olmaktadır. Betonarme hatıllarla takviye edilmiş birkaç yapı da bulunmaktadır. Ayrıca, kente yakın olan bağ evleri pencerelerine doğrama takılarak ve açık mekânları kısmen kapatılarak sürekli kullanıma uygun duruma getirilmiştir. Bağ evlerinin yapım sistemlerinden kaynaklanan bir diğer bozulma ise taş duvarla ahşap taşıyıcılı duvarın birleşme yerlerinde -açılma şeklinde- görülmektedir.

Araştırma alanında, yakın zamanda inşa edilmiş bağ evleri de bulunmaktadır. Bu örneklerde eski evin taş duvarları kalıntı olarak bırakılmış, yeni ev eskiye ya-

kın bir yerde, bazen geleneksel yöntemle ya da betonarme olarak ve özensiz bir şekilde yapılmıştır. Son 15-20 yıl içinde bağ evlerinin betonarme ya da yığma sistemle, daha büyük boyutlarda ve çağdaş kullanıma cevap verecek şekilde inşa edildikleri de görülmektedir.

Bağlar bölgesinde görülen bir diğer değişim/bozulma arazi kullanımına ilişkindir. Karadere bölgesinde, bağ evlerinin yakınında üzüm kurutmak için yapılan, beton sıvalı geniş alanlar çevrenin yeşil doku bütünlüğünü bozmaktadır. Ayrıca, özellikle Karadere ve Çekirdeksiz bölgelerinde tahıl ekimine uygun düz alanlar elde etmek için hafriyat yapılması, arazide yüksek setlerin oluşmasına neden olmaktadır. Bazende kum ocağı olarak kullanılan derin çukurlara rastlanmaktadır.

SONUÇ

Buldan bağ evlerinin belgeleme çalışması 2003 yılında tamamlanmıştır. İki dönemde gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda, toplam 10 bağ yerleşmesi ile 186 bağ evi envanter kapsamına alınmıştır. Ayrıca, bağ evleri için tipolojik bir değerlendirme de yapılabilmektedir. Kırsal mimarinin önemli bir bileşeni olan bağ evleri, kente yakın konumlarından dolayı kentsel yaşamı zenginleştiren ve keyifli kılan yapılar olarak önem kazanmaktadır. Büyük arazi sahibi ailelerin kent evlerine benzer özellikteki iki katlı taş duvarlı bağ evlerine, kent merkezine yakın yerlerde olduğu kadar İçme Deresi gibi kentten uzak yerlerde de rastlanmaktadır.

Bağ evleri malzeme kullanımı ve tasarım ilişkisi açısından değerlendirildiğinde, taş ve ahşap malzemenin farklı cephelerde farklı etkinlikte kullanıldığı görülmektedir. Evlerin yola ve komşuya bakan cephelerinde taş duvarlı kârgir yapı görünümü hâkim iken, bahçe cephesinde tamamen ahşap malzeme ile yapılmış yarı açık mekânlı bir mi-

mari tasarım söz konusudur.

Özgün nitelikleri ile günümüze kadar ulaşan Karaköy ve Çamköy yerleşmeleri birbirlerinden farklılaşan mimari özelliklere sahiptir. Karaköy'de genellikle tek katlı, düz damlı kârgir yığma yapılar geleneksel dokuyu oluştururken, Çamköy'de daha özenli bir işçilikle yapılmış taş duvarlı iki katlı evler ile tek katlı, düz damlı kârgir yığma ek yapılar görülmektedir. Her iki yerleşmede de tek katlı yapılar, birbirlerine eklenen birimlerden oluşmaktadır. Özellikle, Çamköy'de rastlanan iki katlı evlerin daha yakın tarihteki oldukları anlaşılmaktadır.

ÖNERİLER

Buldan kırsal mimarlık envanteri çalışmasına, diğer gruplardan bir yıl sonra başlanmıştır. Bu nedenle, kırsal yerleşmelerdeki kültür mirasını belgeleme çalışmaları henüz tamamlanamamıştır. Koşulların uygun olması halinde, Buldan kırsal mimarlık envanteri için en az bir dönem daha çalışılması gerekmektedir. Çalışmanın tamamlanabilmesi, Buldan'daki kültür mirasının ekonomik olarak değerlendirilmesi açısından da önem kazanmaktadır.

Bağlar bölgesinin envanter çalışması bu yıl tamamlanmış olmakla birlikte, kentsel ve kırsal alanların sınırlarının kesin olarak belirlenememesi nedeniyle sonuçların kentsel mimarlık envanter grubunun çalışmaları ile karşılaştırılması, eğer eksiklikler var ise bir sonraki çalışma döneminde bu eksiklerin giderilmesi planlanmaktadır.

2003 yılında çalışma bölgesine ilişkin haritaların elde edilmesi ile ilgili sorunlar yaşandığından çalışmaların önümüzdeki dönemde sürdürülebilmesi için, Akademi (TÜBA) Başkanlığı ile Harita ve Kadastro Genel Müdürlüğü arasında iletişim kurulması ve ücretsiz ya da indirimli harita kopyası alabilme olanığının mutlaka sağlanabilmesi gerekmektedir. ☺

NOTLAR

1. Mimarlık lisans öğrencileri olan Ferdi Seymen ile Özgür Pamukçu araştırma stajı kapsamında ve sonrasında Mimar Dilek Maşalı ile birlikte asistan öğrenci olarak alan ve büro çalışmalarına katılmışlardır. Ayrıca, Yrd. Doç. Dr. Rabia Özakin ile Restoratör Deniz Çokcan da büro çalışmasına yardımcı olmuşlardır. Bütün çalışanlara yardımları, anabilim dalımız elemanlarına ise gösterdikleri anlayış için teşekkür borçluyuz.
2. Karadere bölgesinde İçmederesi, Sarıçalı, Meskan, Acısu, Duran Çeşmesi, Gölbaşı, Sekiyurt ve Okka Deresi mevkileri bulunmaktadır.
3. 3 Eylül 2003 tarihinde Prof. Dr. Namık Yalçın ve Prof. Dr. Okay Gürpınar ile birlikte Buldan yakın çevresinde yapılan teknik gezi notları (Yalçın ve Gürpınar 2003: 4)
4. Kent yerleşmesi ile bağlar bölgesi arasındaki sınırın net olarak saptanamadığı yerlerde sadece kırsal mimari niteliğindeki yapılar bu envanter kapsamına alınmıştır.
5. Karaköy ile ilgili bu bilgiler, 14 Eylül 2003 tarihinde Karaköy'de, Sayın Mehmet Kocaman'dan alınmıştır.
6. Çamköy ile ilgili bu bilgiler, 15 Eylül 2003 tarihinde Çamköy'de, Sayın Hasan Çamdere'den alınmıştır.

7. Tek katlı evlerde girişteki yarı açık mekâna "hayat" da denmektedir. İki katlı evlerde zemin kat "hanev altı" olarak isimlendirilmekte, bu tanımlama kent evine benzer nitelikteki bağ evlerinde de kullanılmaktadır.
8. Türkçede "Taştan veya tuğladan yapılmış bina"lar için çoklukla "kâgîr" olarak kullanılan "kârgîr" sözcüğünün Farsça samanla tutturulmuş anlamında gâhgîr sözcüğünden geldiği düşünülmektedir (Hayat Büyük

Türk Sözlüğü: 669). "Kerpiç bina"lar içinse çamur işi anlamında kâr-ı kîl (Farsça) sözcüğünden geldiği sanılan "kârgîl" kullanılmaktadır (bkz. Develioğlu 1984: 588).

9. Tavanda ana girişe "düğer" denilmektedir.
10. "Koza", Buldan bezine yapılan püskül şeklinde kenar süsü.
11. "Givi", havlu kenarının dikilmesi işlemi.

KAYNAKÇA

- AKIN, Günkut, Nur AKIN, Zeynep ERES ve Burçe İVEDİ
2002 "Şanlıurfa, Birecik - Suruç Kırsal Mimarlık Envanter Raporu", *Türkiye Kültür Envanteri Pilot Bölge Çalışmaları. Birecik - Suruç* 1/1, 119-192. (TÜBA-TÜKSEK Yayınları), İstanbul: Türkiye Bilimler Akademisi.
- DEVELIOĞLU, Ferit
1984 "Kârgîr, kâgîr", *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*: 588. Ankara: Aydın Kitabevi.
- "Kârgîr" *Hayat Büyük Türk Sözlüğü*: s. 669. İstanbul: Hayat Yayınları.

- SEÇKİN, Nadide ve Ayten ERDEM
2003 "TÜBA-TÜKSEK Buldan (Denizli) Kırsal Mimarlık Envanter Raporu. 2002 Yılı Çalışması", *Türkiye Kültür Envanteri Pilot Bölge Çalışmaları. Buldan* 2/2: 35-49, lev. 49-69. (TÜBA-TÜKSEK Yayınları), İstanbul: Türkiye Bilimler Akademisi.

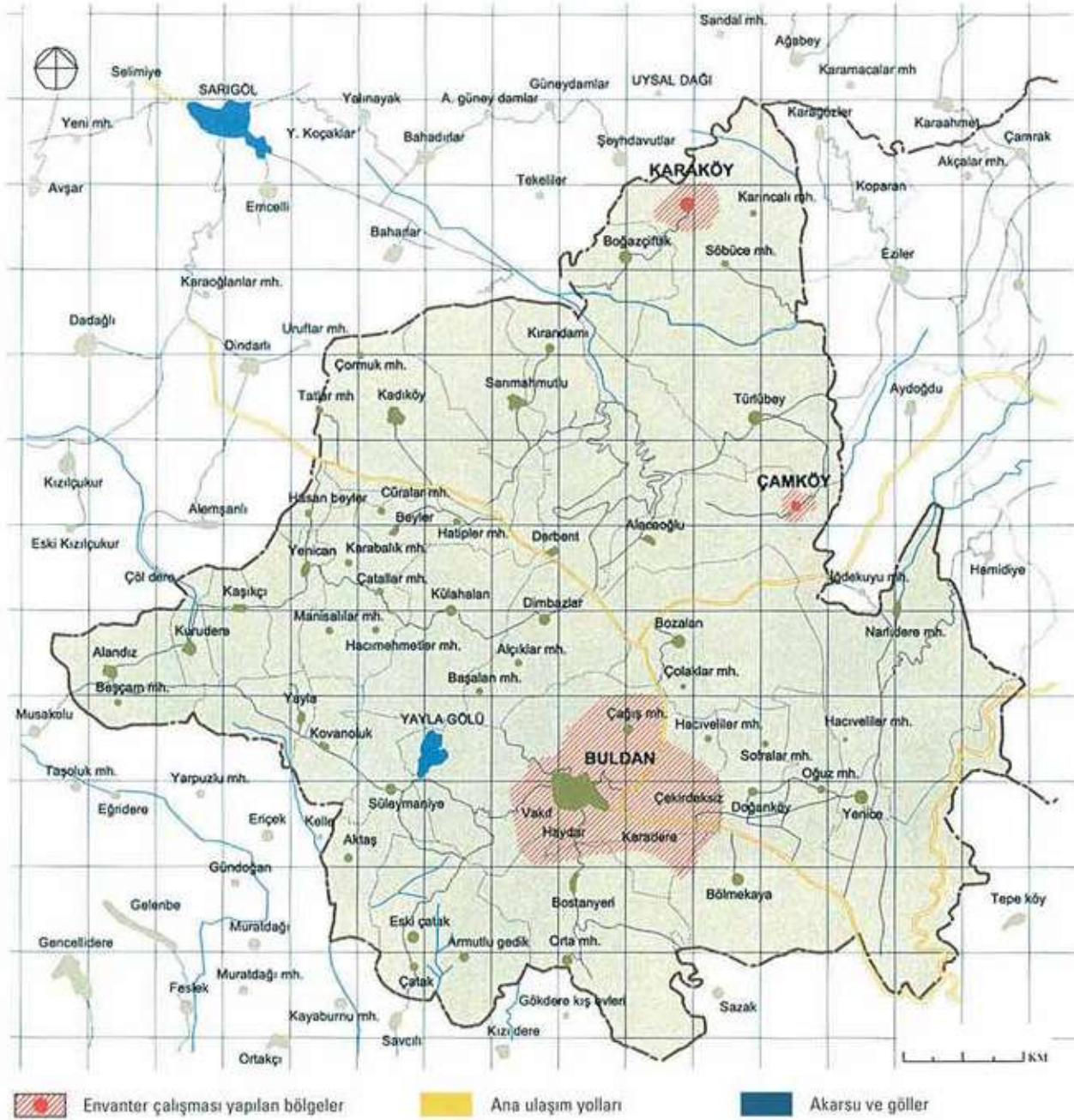
- YALÇIN, M. Namık ve Okay GÜRPINAR
2003 "Buldan (Denizli) Yöresinin Temel Jeolojik Özellikleri ve Jeolojik Miras Envanteri" (Yayımlanmamış rapor: Türkiye Kültür Envanteri Pilot Bölge Çalışmaları. İstanbul: Türkiye Bilimler Akademisi Türkiye Kültür Envanteri Projesi).

EK 1: BULDAN KIRSAL MİMARLIK ENVANTER LİSTESİ 2003

Env. no.	Türü	Yerleşme adı	Env. no.	Türü	Yerleşme adı
L21C001	yerleşme	Vakıf	L21C005.060	bağ evi	Karadere
L21C001.023	bağ evi	Vakıf	L21C005.061	bağ evi	Karadere
L21C001.024	bağ evi	Vakıf	L21C005.062	bağ evi	Karadere
L21C001.025	bağ evi	Vakıf	L21C005.063	bağ evi	Karadere
L21C001.026	bağ evi	Vakıf	L21C005.064	bağ evi	Karadere
L21C001.027	bağ evi	Vakıf	L21C005.065	bağ evi	Karadere
L21C005	yerleşme	Karadere	L21C005.066	bağ evi	Karadere
L21C005.013	bağ evi	Karadere	L21C005.067	bağ evi	Karadere
L21C005.014	bağ evi	Karadere	L21C005.068	bağ evi	Karadere
L21C005.015	bağ evi	Karadere	L21C005.069	bağ evi	Karadere
L21C005.016	bağ evi	Karadere	L21C005.070	bağ evi	Karadere
L21C005.017	bağ evi	Karadere	L21C005.071	bağ evi	Karadere
L21C005.018	bağ evi	Karadere	L21C005.072	bağ evi	Karadere
L21C005.019	bağ evi	Karadere	L21C005.073	bağ evi	Karadere
L21C005.020	çeşme ve ağaç	Karadere	L21C005.074	bağ evi	Karadere
L21C005.021	bağ evi	Karadere	L21C005.075	bağ evi	Karadere
L21C005.022	bağ evi	Karadere	L21C006	yerleşme	Tekke
L21C005.023	bağ evi	Karadere	L21C006.001	meydan	Tekke
L21C005.024	çeşme	Karadere	L21C006.002	bağ evi	Tekke
L21C005.025	bağ evi	Karadere	L21C006.003	bağ evi	Tekke
L21C005.026	bağ evi	Karadere	L21C006.004	bağ evi	Tekke
L21C005.027	bağ evi	Karadere	L21C007	yerleşme	Saçyazı
L21C005.028	bağ evi	Karadere	L21C007.001	bağ evi	Saçyazı
L21C005.029	bağ evi	Karadere	L21C007.002	bağ evi	Saçyazı
L21C005.030	bağ evi	Karadere	L21C007.003	bağ evi	Saçyazı
L21C005.031	bağ evi	Karadere	L21C007.004	bağ evi	Saçyazı
L21C005.032	bağ evi	Karadere	L21C007.005	bağ evi	Saçyazı
L21C005.033	bağ evi	Karadere	L21C007.006	bağ evi	Saçyazı
L21C005.034	bağ evi	Karadere	L21C007.007	bağ evi	Saçyazı
L21C005.035	çeşme ve ağaç	Karadere	L21C007.008	bağ evi	Saçyazı
L21C005.036	bağ evi	Karadere	L21C008	yerleşme	Koçaz
L21C005.037	bağ evi	Karadere	L21C008.001	bağ evi	Koçaz
L21C005.038	bağ evi	Karadere	L21C008.002	bağ evi	Koçaz
L21C005.039	bağ evi	Karadere	L21C008.003	bağ evi	Koçaz
L21C005.040	bağ evi	Karadere	L21C008.004	bağ evi	Koçaz
L21C005.041	bağ evi	Karadere	L21C009	yerleşme	Çağış
L21C005.042	bağ evi	Karadere	L21C009.001	bağ evi	Çağış
L21C005.043	bağ evi	Karadere	L21C009.002	bağ evi	Çağış
L21C005.044	bağ evi	Karadere	L21C009.003	bağ evi	Çağış
L21C005.045	bağ evi	Karadere	L21C009.004	bağ evi	Çağış
L21C005.046	bağ evi	Karadere	L21C009.005	bağ evi	Çağış
L21C005.047	bağ evi	Karadere	L21C009.006	bağ evi	Çağış
L21C005.048	bağ evi	Karadere	L21C009.007	bağ evi	Çağış
L21C005.049	bağ evi	Karadere	L21C010	yerleşme	Çekirdeksiz
L21C005.050	bağ evi	Karadere	L21C010.001	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C005.051	bağ evi	Karadere	L21C010.002	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C005.052	bağ evi	Karadere	L21C010.003	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C005.053	bağ evi	Karadere	L21C010.004	harabe	Çekirdeksiz
L21C005.054	bağ evi	Karadere	L21C010.005	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C005.055	bağ evi	Karadere	L21C010.006	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C005.056	bağ evi	Karadere	L21C010.007	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C005.057	bağ evi	Karadere	L21C010.008	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C005.058	bağ evi	Karadere	L21C010.009	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C005.059	bağ evi	Karadere	L21C010.010	bağ evi	Çekirdeksiz

Env. no.	Türü	Yerleşme adı
L21C010.011	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C010.012	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C010.013	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C010.014	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C010.015	bağ evi	Çekirdeksiz
L21C011	köy	Karaköy
L21C011.001	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.002	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.003	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.004	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.005	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.006	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.007	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.008	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.009	bağ evi	Karaköy
L21C011.010	bağ evi	Karaköy
L21C011.011	mezarlık	Karaköy
L21C011.012	ev	Karaköy
L21C011.013	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.014	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.015	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.016	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.017	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.018	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.019	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.020	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.021	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.022	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.023	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.024	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.025	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.026	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.027	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.028	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.029	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.030	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.031	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.032	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.033	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.034	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.035	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.036	köy içi yapı topluluğu	Karaköy

Env. no.	Türü	Yerleşme adı
L21C011.037	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.038	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.039	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.040	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.041	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.042	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.043	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.044	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.045	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.046	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.047	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.048	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.049	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.050	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.051	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.052	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.053	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C011.054	köy içi yapı topluluğu	Karaköy
L21C012	köy	Çamköy
L21C012.001	ev	Çamköy
L21C012.002	ev	Çamköy
L21C012.003	ev	Çamköy
L21C012.004	ev	Çamköy
L21C012.005	ev	Çamköy
L21C012.006	ev	Çamköy
L21C012.007	köy içi yapı topluluğu	Çamköy
L21C012.008	ev	Çamköy
L21C012.009	ev	Çamköy
L21C012.010	ev	Çamköy
L21C012.011	ev	Çamköy
L21C012.012	ev	Çamköy
L21C012.013	ev	Çamköy
L21C012.014	ev	Çamköy
L21C012.015	ev	Çamköy
L21C012.016	ev	Çamköy
L21C012.017	ev	Çamköy
L21C012.018	cami	Çamköy
L21C012.019	ev	Çamköy
L21C012.020	ev	Çamköy
L21C012.021	ev	Çamköy
L21C012.022	ev	Çamköy
L21C012.023	ev harabesi	Çamköy

Şek. 1. Buldan ilçe haritası.

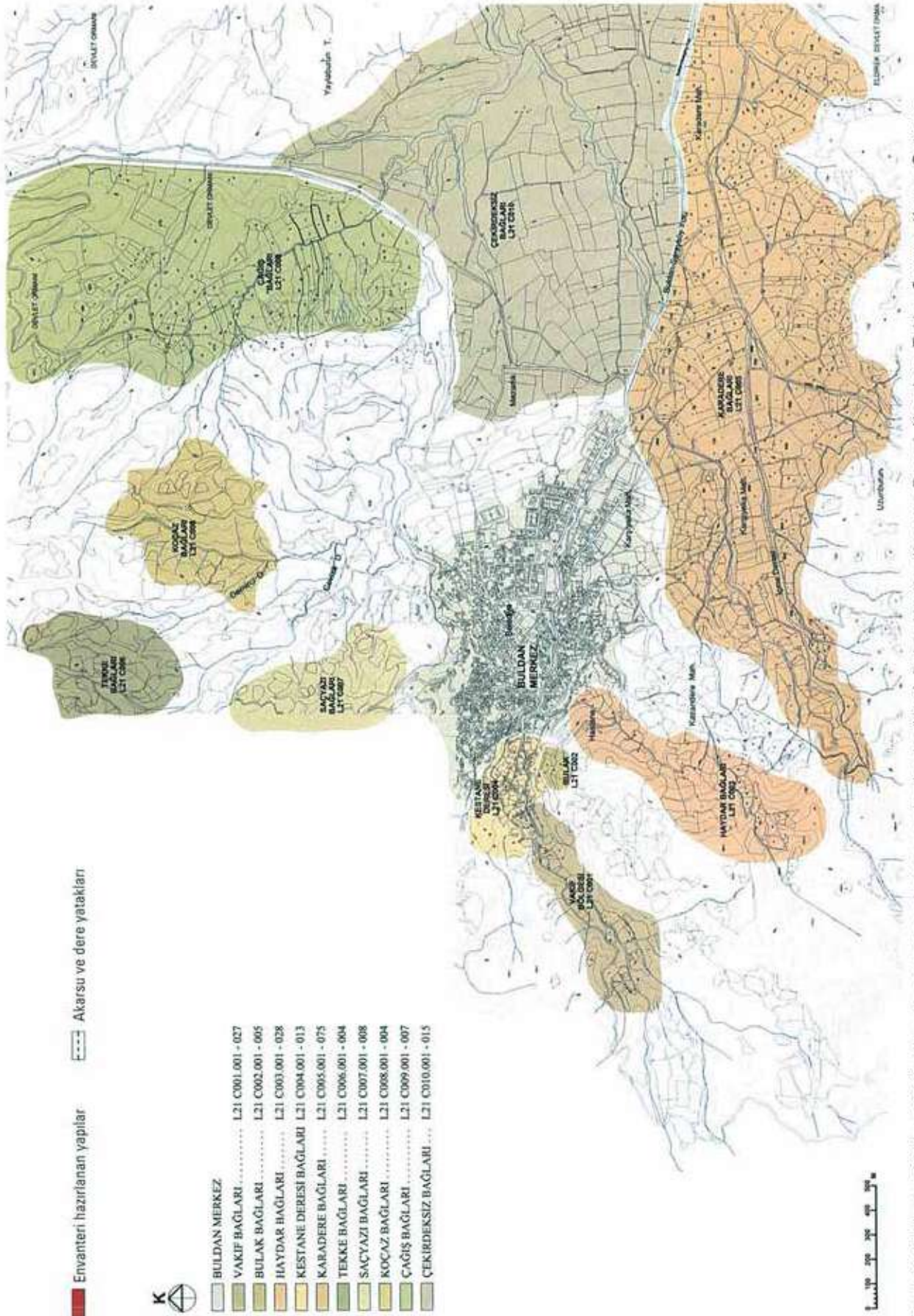
Res. 1. Setlerde üzüm bağları, Karadere bağları (env. no: L21C005), Buldan.

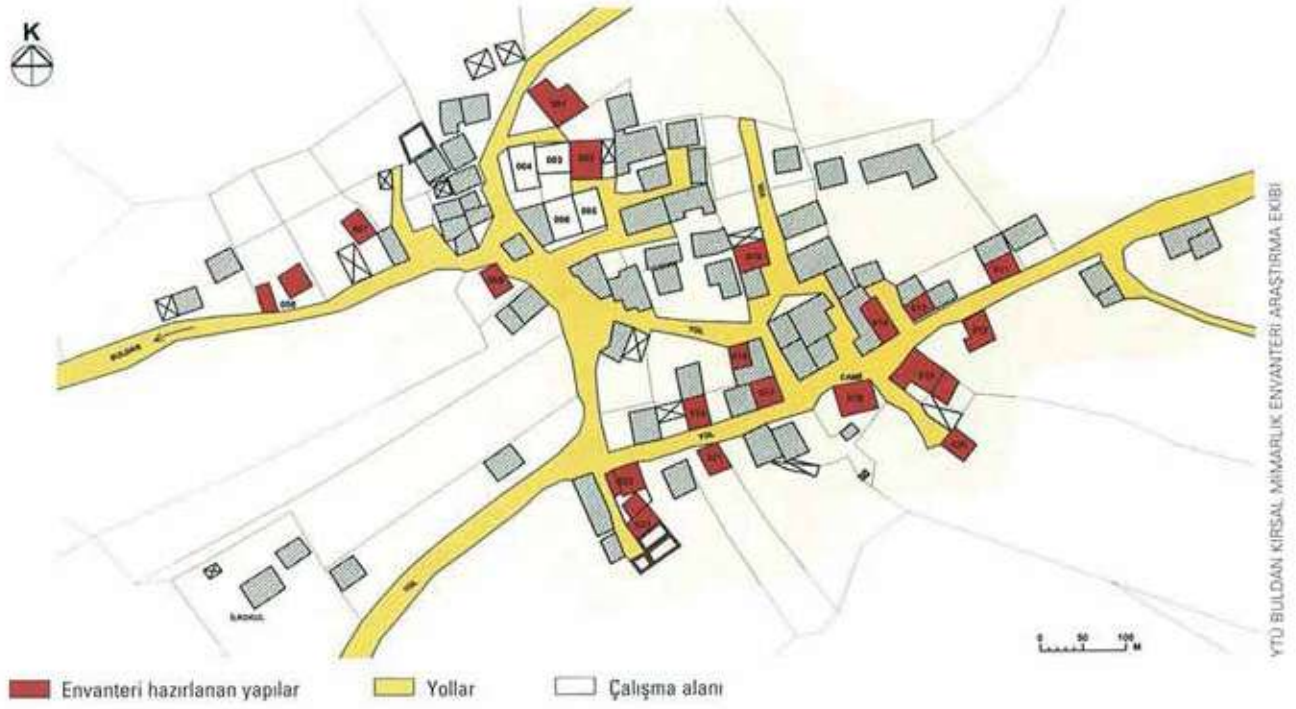
Res. 2. Karaköy (env. no: L21C011) Merkez Mahallesinden genel görünüm.

levha 2

YTÜ BULDAN KIRSAL MIMARLIK ENVANTERİ ARAŞTIRMA EKİBİ

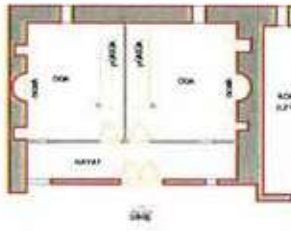

Şek. 2. Buldan'ın 2002 ve 2003 yıllarında envanter çalışması yapılan bağlar (Vakıf, Bulak, Haydar, Kestane Deresi, Karadere, Tekke, Saçyazı, Koçaz, Çağış ve Çekirdeksiz).

Şek. 3. Çamköy (env. no: L21C012) yerleşme planı, Buldan.

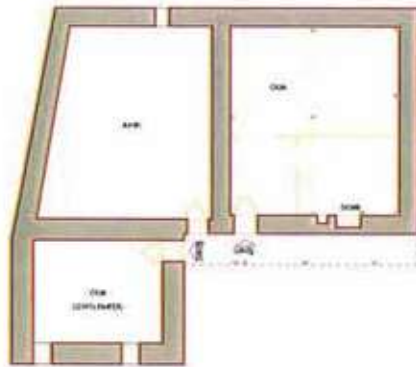
Şek. 4. Çamköy yerleşmesinin (env. no: L21C012) ev plan tipleri.

4a. Env. no: L21C012.006

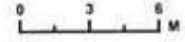

4b. Env. no: L21C012.005

4c. Cennet Başarıcı evi
(env. no: L21C012.009).4d. Fadime Erol evi
(env. no: L21C012.015).4e. Ali-İsmail Akkaya evi
(env. no: L21C012.016).4f. Mehmet Akkaya evi
(env. no: L21C012.017).

levha 4

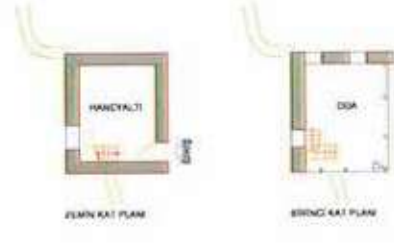
Şek. 5. Buldan'da Vakıf, Tekke, Koçaz, Çağış ve Saçyazı bağlarında yer alan bağ-evi planları.

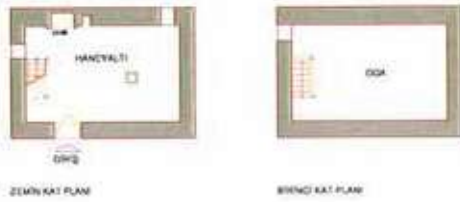
Şek. 5a. Kadir Yüküncü evi (env. no: L21C001.023) Vakıf bağları. (bkz. lev. 12; res. 11)

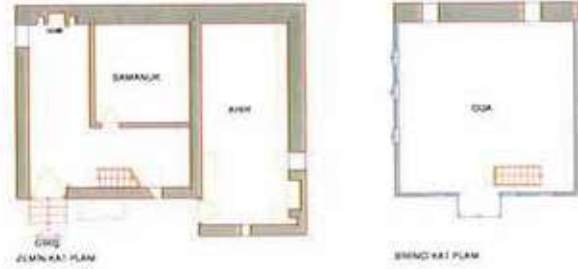
Şek. 5b. Kâzım Öztaş'ın eski bağ-evi (env. no: L21C006.003) Tekke Bağları.

Şek. 5c. Mustafa Arıkan evi (env. no: L21C008.003) Koçaz bağları. (bkz. lev. 14; res. 32)

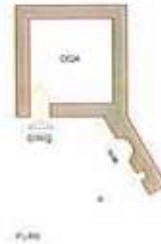
Şek. 5d. Kırmat Hasan İğnek evi (env. no: L21C008.004) Koçaz bağları.

Şek. 5e. Ahmet Cemal Ak evi (env. no: L21C009.006) Çağış Bağları (bkz. lev. 15; res. 37).

Şek. 5f. Bezirgân Abdullah evi (env. no: L21C007.003) Saçyazı bağları.

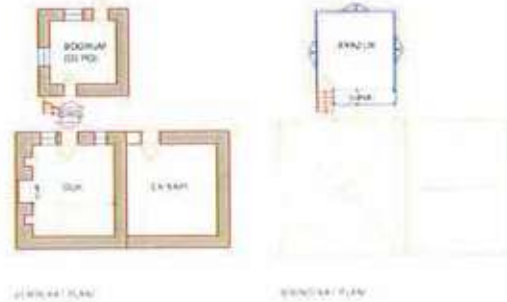
Şek. 5g. Kekik Sucu Mehmet evi (env. no: L21C007.005) Saçyazı bağları.

Şek. 5h. Ali Sabancısarioğlu evi (env. no: L21C007.007) Saçyazı bağları.

Şek. 5i. Halil Sabancısarioğlu evi (env. no: L21C007.006) Saçyazı bağları.

Şek. 5j. Mehmet Sabancısarioğlu evi (env. no: L21C007.001) Saçyazı bağları.

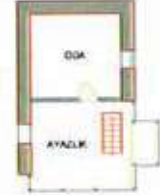
Şek. 6. Buldan, Çekirdeksiz bağlarında yer alan bağ evlerinin planları.

Şek. 6a. Ümmü Ongan evi (env. no: L21C010.010).

Şek. 6b. Arap İdris evi (env. no: L21C010.007).

Şek. 6c. Mehmet Gökçe evi (env. no: L21C010.005).
(bkz. lev. 15: res. 38).

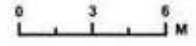
Şek. 6d. Env. no: L21C010.015.

Şek. 6e. Gülşen Yalabıkoğlu evi (env. no: L21C010.012).
(bkz. lev. 15: res. 39).Şek. 6f. Hüseyin Yalabıkoğlu evi
(env. no: L21C010.013).
(bkz. lev. 15: res. 40-41).

Şek. 6g. Cevat Buldanlıoğlu evi (env. no: L21C010.009).

levha 6

Şek. 7. Buldan, Karadere bağlarında yer alan bağ evlerinin planları.

Şek. 7a. Env. no: L21C005.070).

Şek. 7b. Durmuş Yayla evi (env. no: L21C005.073).

Şek. 7c. Ekmekçi Ali Osman evi (env. no: L21C005.058).

Şek. 7d. İbrahim Bakkal evi (env. no: L21C005.054).

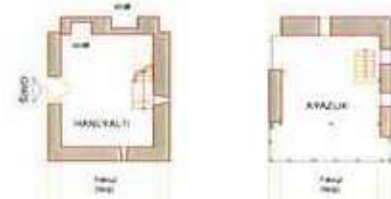
Şek. 7e. Mehmet Ervar evi (env. no: L21C005.051) (bkz. lev. 12; res. 15).

Şek. 7f. Raşit-Hüseyin Kundak evi (env. no: L21C005.065).

Şek. 7g. Ayakkabıcı Süleyman evi (env. no: L21C005.067).

Şek. 7h. Tahsin Özek evi (env. no: L21C005.061).

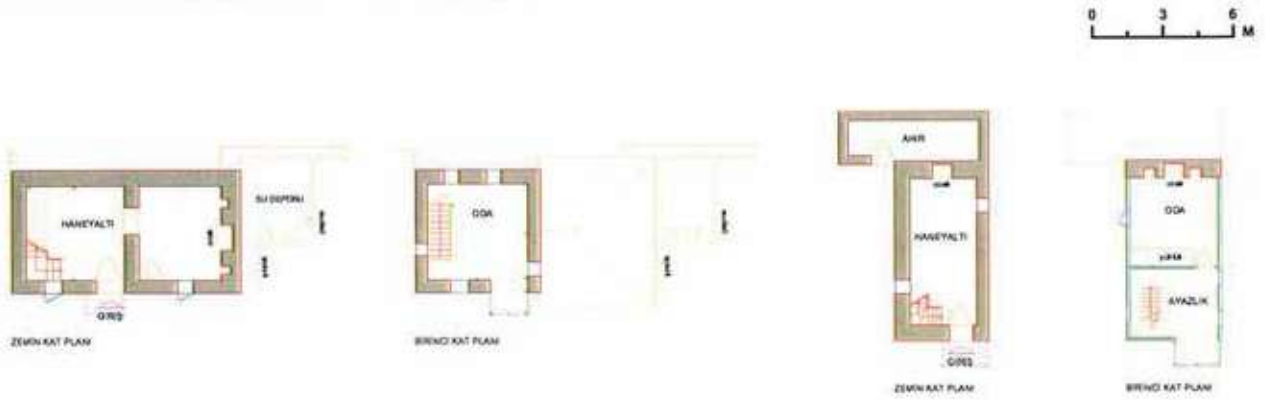
Şek. 7i. Duran Terzioğlu evi (env. no: L21C005.041).

Şek. 7j. Yeniceli Cemal evi (env. no: L21C005.055).

Şek. 8. Buldan, Karadere bağlarının bağ evi planları.

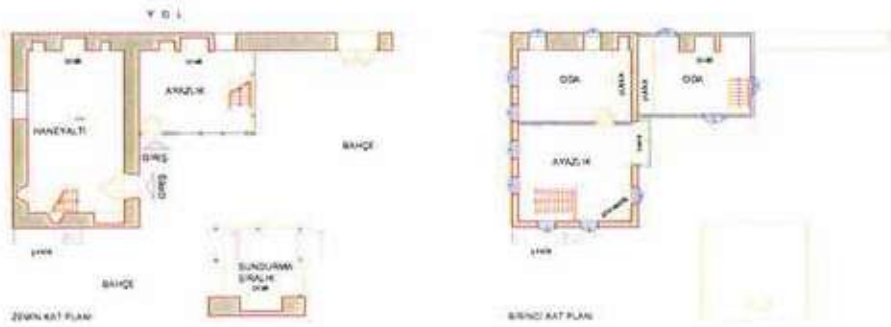
Şek. 8a. Denizlili Mehmet Akça evi (env. no: L21C005.037) (bkz. lev. 13; res. 24).

Şek. 8b. Mustafa Yalabık evi (env. no: L21C005.060).

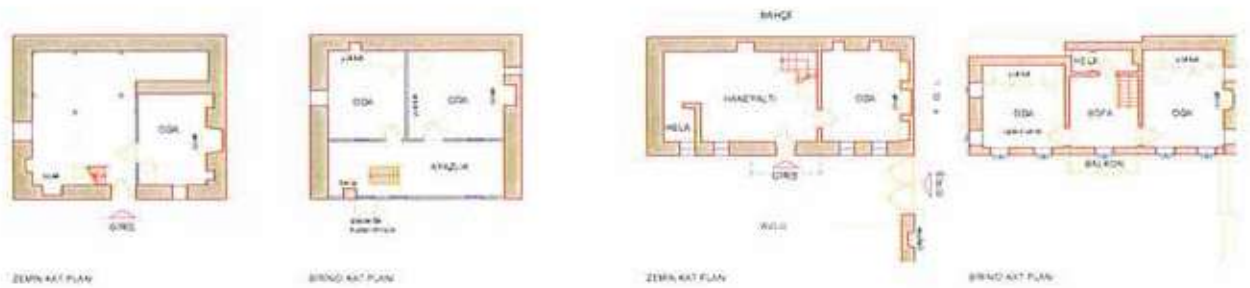

Şek. 8c. Env. no: L21C005.039.

Şek. 8d. Zekine Hız evi (env. no: L21C005.069).

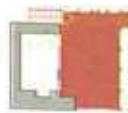

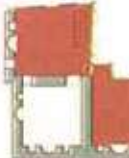

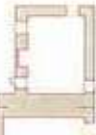

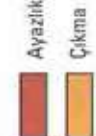

Şek. 8e. Eldirekli Mustafa Serdar evi (env. no: L21C005.047).

Şek. 8f. İçmederesi Mevkiinden bir bağ evi (env. no: L21C005.075) (bkz. lev. 12; res. 16-17).

Şek. 8g. Halil İbrahim Ervar evi (env. no: L21C005.013) (bkz. lev. 13; res. 25).

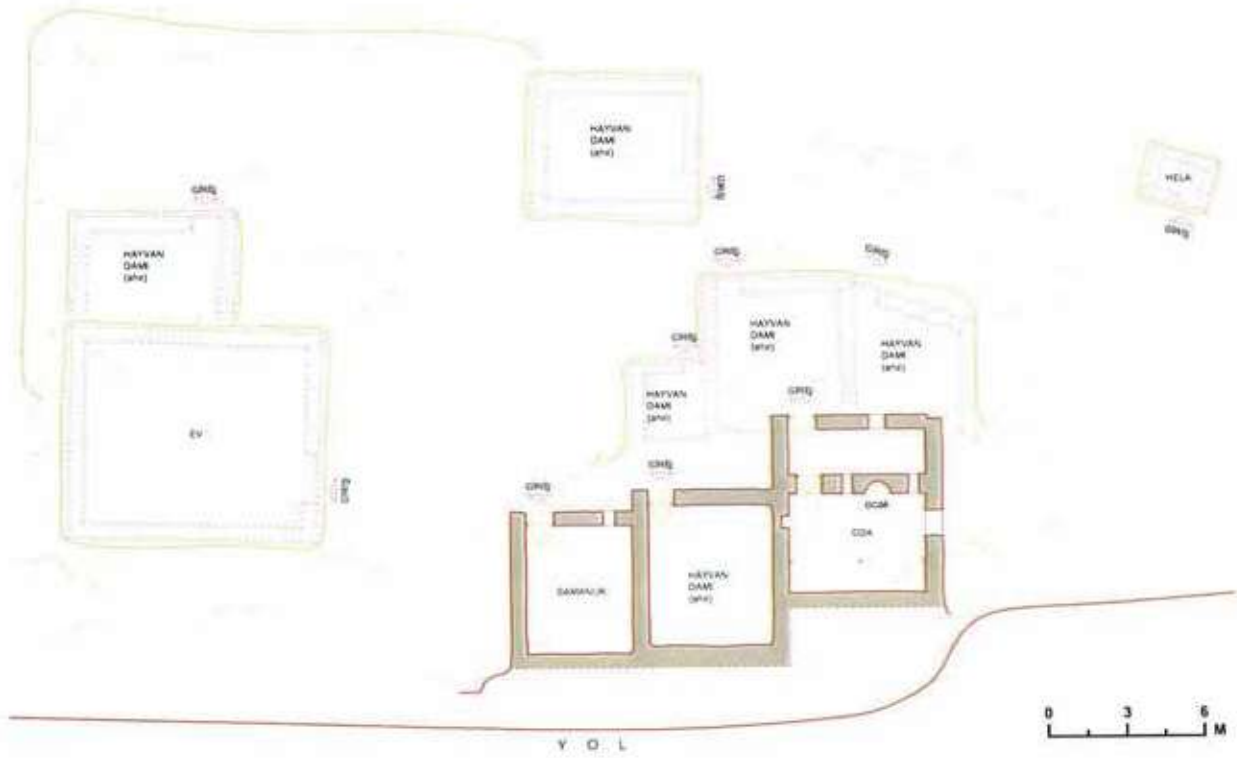
AYAZLIKLILIK BAĞ EVLERİ		AYAZLIKSIZ BAĞ EVLERİ	
İKİ KATLI	TEK KATLI	İKİ KATLI	TEK KATLI
 L21C004.007 L21C001.023 L21C001.014	 L21C003.007 L21C005.015 L21C007.001	 L21C005.008 L21C001.022 L21C005.005 L21C007.006	 L21C006.008 L21C003.028 L21C006.005 L21C003.025 L21C003.027
 L21C004.009 L21C001.009 L21C001.012	 L21C005.003 L21C010.016 L21C010.009	 L21C005.011 L21C009.013	 L21C006.006 L21C003.026
ÇIKMASIZ		ÇIKMALI	
 			

Şek. 9. Buldan bağ evleri plan tipolojisi.

N. SEÇKİN

Res. 3. Halil-Hanım Sevinç evi (env. no: L21C011.003) Yukarı Mahalle, Karaköy.

Şek. 10. Halil-Hanım Sevinç evi (env. no: L21C011.003) planı.

N. SEÇKİN

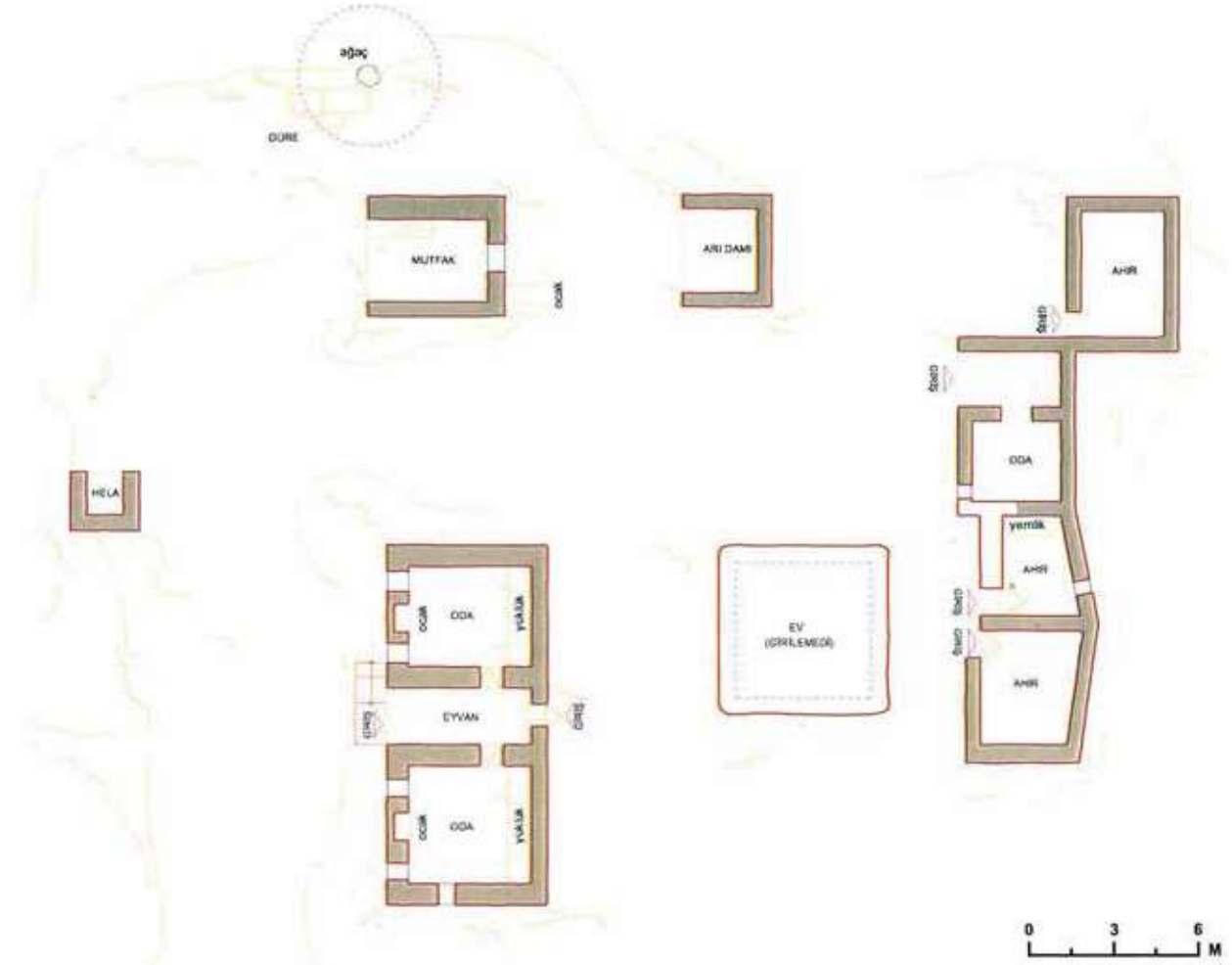
Res. 4. Halil-Hanım Sevinç evinin (env. no: L21C011.003) dış görünüşü.

N. SEÇKİN

Res. 5. Aynı evin (env. no: L21C011.003) ahırındaki orta dikme.

levha 10

Şek. 11. Ahmet-Cemal Kaçar evi (env. no: L21C011.041) planı, Aşağı Mahalle, Karaköy.

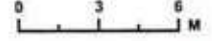
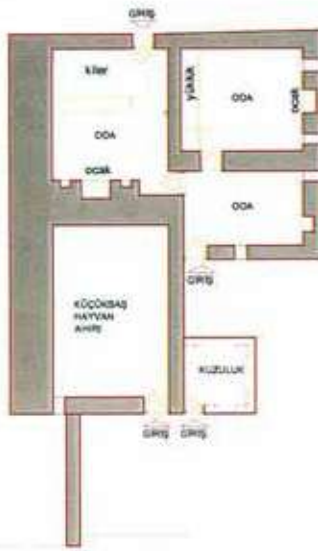

Res. 6. Ahmet-Cemal Kaçar evinin (env. no: L21C011.041) dış görünüşü.

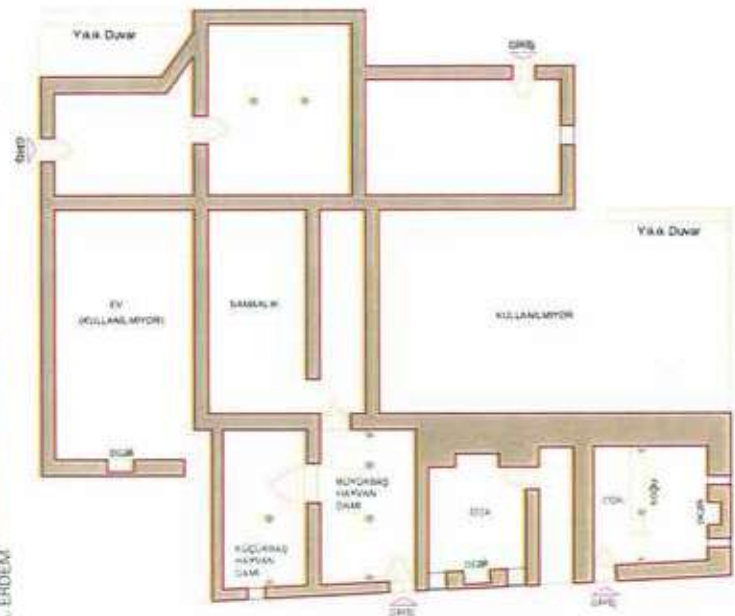

Res. 7. Aynı evin (env. no: L21C011.041) arazisinde, yörede "güre" olarak adlandırılan üzüm sıkma düzeneği.

Şek. 12. Karaköy yerleşmesinin (env. no: L21C011) ev plan tipleri.

Şek. 12a. Ali Maden evi
(env. no: L21C011.050).Şek. 12b. Ramazan Acar evi
(env. no: L21C011.042).Res. 8. Hüseyin Kölemen evinin
(env. no: L21C011.001) genel görünümü.Şek. 12d. Ahmet Teke evi
(env. no: L21C011.002).

Şek. 12c. Hüseyin Kölemen evi (env. no: L21C011.001).

Şek. 12e. Sultan-
Ahmet Kocaman evi
(env. no: L21C011.012).Res. 9. Sultan-Ahmet Kocaman evi
(env. no: L21C011.012), Merkez Mahalle, Karaköy.Şek. 12f. Halime-Musa-Veli Çelik evi
(env. no: L21C011.026).

levha 12

Res. 10. Buldan, Vakıf bağlarında yol dokusu (env. no: L21C001).

Res. 11. Kadir Yükcünç evi (env. no: L21C001.023), Vakıf bağları, Buldan.

Res. 12. Ali Öznür evi (env. no: L21C001.026), Vakıf bağları, Buldan.

Res. 13. Ethem Bey ve Huriye Hanım evi (env. no: L21C001.024), Vakıf bağları, Buldan.

Res. 14. Karadere bağlarının (env. no: L21C005), genel görünümü.

Res. 15. Mehmet Ervar evi (env. no: L21C005.026), Karadere bağları, Buldan.

Res. 16-17. İçmederesi'nde bir bağ evi (env. no: L21C005.075) Karadere bağları, Buldan.

A. ERDEM

Res. 18. Ükü Ninenin evi (env. no: L21C005.053), Karadere bağları, Buldan.

A. ERDEM

Res. 19. Eldirekli Bekir Serdar evi (env. no: L21C005.047), Karadere bağları, Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 20. Nuri Yüksel evi (env. no: L21C005.014), Karadere bağları, Buldan.

A. ERDEM

Res. 21. Hamdi Bal evi (env. no: L21C005.048), Karadere bağları, Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 22. Salih Gökçe evinin (env. no: L21C005.017) yol cephesi, Karadere bağları, Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 23. Salih Gökçe evinin (env. no: L21C005.017) bahçe cephesi, Karadere bağları, Buldan.

A. ERDEM

Res. 24. Denizlili Mehmet Akça evi (env. no: L21C005.037), Karadere bağları, Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 25. Halil İbrahim Ervar evi (env. no: L21C005.013), Karadere bağları, Buldan.

levha 14

A. ERDEM

Res. 26. Ayşe Akman evi (env. no: L21C005.021), Karadere bağları, Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 27. Ethem Tümbay evi (env. no: L21C005.071), Karadere bağları, Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 28. Kâzım Öztaş evi (env. no: L21C006.003), Tekke bağları, Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 29. Tekke bağlarında bir bağ evi (env. no: L21C006.004).

N. SEÇKİN

Res. 30. Demirci Hasan evinin (env. no: L21C007.002), yoldan görünüşü, Saçyazı bağları, Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 31. Demirci Hasan evinin (env. no: L21C007.002) bahçe cephesi, Saçyazı bağları, Buldan.

A. ERDEM

Res. 32. Mustafa Arıkan evi (env. no: L21C008.003), Koçaz bağları, Buldan.

A. ERDEM

Res. 33. Bir bağ evi (env. no: L21C008.004), Koçaz bağları, Buldan.

Res. 34. L21C009.001 envanter numaralı çeşme, Çağış Mahallesi, Buldan.

Res. 35. Bir bağ evi (env. no: L21C009.002), Çağış Mahallesi, Buldan.

Res. 36. Celal Çamoglu evi (env. no: L21C009.005), Çağış Mahallesi, Buldan.

Res. 37. Ahmet Cemal Ak evi (env. no: L21C009.006), Çağış Mahallesi, Buldan.

Res. 38. Mehmet Gökçe evi (env. no: L21C010.005), Çekirdeksiz bağları, Buldan.

Res. 39. Gülşen Yalabıkoğlu evi (env. no: L21C010.012), Çekirdeksiz bağları, Buldan.

Res. 40. Hüseyin Yalabıkoğlu evi (env. no: L21C010.013), Çekirdeksiz bağları, Buldan.

Res. 41. Hüseyin Yalabıkoğlu evinin iç mekânı, Çekirdeksiz bağları, Buldan.

levha 16

N. SEÇKİN

Res. 42. Evde "koza" yapımı, Vakıf bağları (env. no: L21C001), Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 43. Fahrettin Kölemen evinin geleneksel yöntemle inşa edilen ahır, Yukarı Mahalle, Karaköy.

N. SEÇKİN

Res. 44. Mustafa Çamoğlu evinin (env. no: L21C009.003), bahçesindeki devşirme yapı elemanı, Çağış Mahallesi, Buldan.

A. ERDEM

Res. 45. Celal Çamoğlu evinin (L21C009.005) duvarında kullanılan devşirme taşlar, Çağış Mahallesi, Buldan.

N. SEÇKİN

Res. 46. Memiş Kocaman evi (env. no: L21C011.019), Merkez Mahalle, Karaköy.

N. SEÇKİN

Res. 47. Ali Uluer evi (env. no: L21C011.051), Yukarı Mahalle, Karaköy.

N. SEÇKİN

Res. 48. Hüseyin Uzun evi (env. no: L21 011.046), Aşağı Mahalle, Karaköy.

Res. 49. Karaköy (env. no: L21C011) Aşağı Mahalleden genel görünüm.

Res. 50. Ramazan Acar evi (env. no: L21C011.042), Aşağı Mahalle, Karaköy.

Res. 51. Karaköy'ün (env. no: L21C011) Merkez Mahallesinden genel görünüm.

Res. 52. Ali Maden evi (env. no: L21C011.048), Aşağı Mahalle, Karaköy.

Res. 53. Mevlüt Başteke evi (env. no: L21C011.005), Yukarı Mahalle, Karaköy.

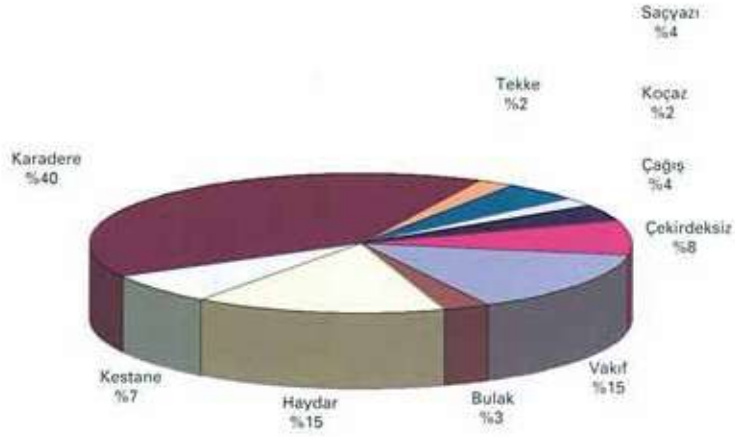
Res. 54. Mehmet Uzuner bağ evi (env. no: L21C011.009), Yukarı Mahalle, Karaköy.

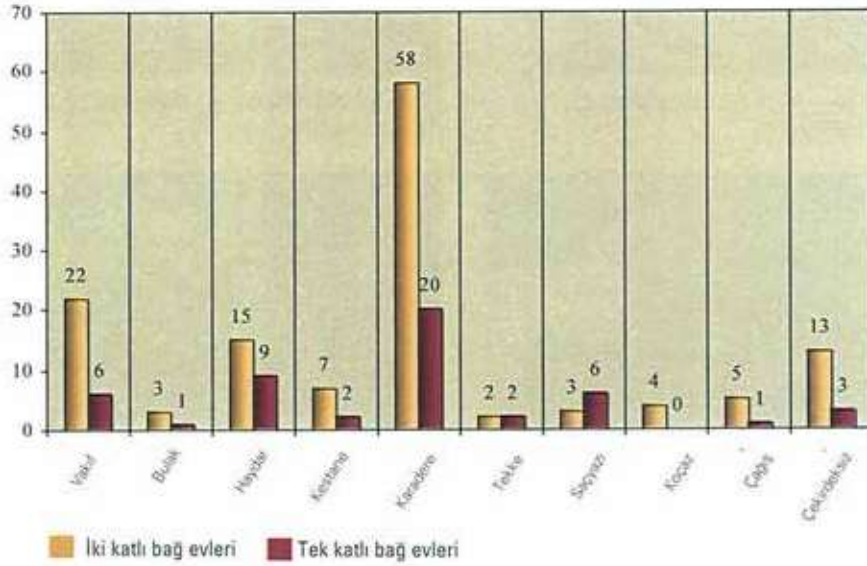
Res. 55. Mustafa Gediz evi harabesi (env. no: L21C011.014), Merkez Mahalle, Karaköy.

Res. 56. Karaköy, Aşağı Mahallede yol üzerinde bir bağ evi (env. no: L21 011.010).

Şek. 13. Buldan bağ evlerinin bağlara göre dağılımı.

Şek. 14. Buldan'ın tek katlı ve iki katlı bağ evlerinin bağlara göre dağılımı ve sayıları.